

ОСОБЛИВОСТІ ГОЛОВНОГО КОРИСТУВАННЯ ФІЛІ «ГАДЯЦЬКИЙ ЛГ» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Симітко Т. М., гр. 205-22м-01

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **В.В. Горошко**
Державний біотехнологічний університет

Рубки головного користування проводять у стиглих або перестійних деревостанах з метою одержання деревини для задоволення потреб народного господарства або заміни старих, часто розладнаних насаджень, а також заміни малоцінних деревних порід на породи цінні з господарської точки зору. Протягом останніх двох століть велися пошуки таких способів рубки, які одночасно з рубкою деревостанів забезпечували б їх поновлення. За цей час у світовій практиці було запропоновано понад 100 способів рубок головного користування. Серед тих, хто вів пошуки доцільних способів головних рубок, слід відзначити О.Ю. Теплоухова, О.Ф. Рудзького, М.К. Турського, В.Я. Добровлянського, Д.М. Кравчинського, Г.Ф. Морозова, Гартига, К. Тайєра, Борггреве, Вагнера та ін. У першій половині ХХ ст. розробляли та вивчали способи рубок М.О. Ткаченко, М.М. Орлов, Є.В. Алексєєв, Бланкмейстер, Троуп та ін.

Велика кількість запропонованих способів головних рубок вимагала їх систематизації. Слід відзначити, що до праць Г.Ф. Морозова у лісівничій літературі не було жодної класифікації способів головних рубок, за винятком систематизації К. Гайєра, в основі якої була залежність від джерела поновлення лісу після зрубування деревостану. Морозов Г.Ф. усі способи головних рубок поділив на рубки попереднього поновлення та рубки наступного поновлення. У першому випадку забезпечувалась поява необхідної кількості якісного підросту до зрубування дерев на лісосіці. У другому випадку лісопоновлення забезпечувалось після зрубування і видалення головної маси дерев з лісосіки. На початку 20-х років минулого століття класифікації способів головних рубок були запропоновані також Ебергардом, Троупом та ін.

Згідно затверджених правил рубок головного користування на Україні у експлуатаційних лісах або лісах включених у режим головного користування дозволено застосовувати наступні системи рубок головного користування: вибіркової, поступові, суцільні, комбіновані. Зокрема – у разі застосування вибіркової системи рубок ліси максимально зберігають і виконують водоохоронні, захисні та інші корисні властивості. Лісова ділянка повинна бути постійно вкрита лісовою рослинністю. Під час застосування вибіркової системи рубок проводять добровільно-вибіркової рубки, які за способами залежно від структури та повноти деревостану можуть бути слабкої, середньої і сильної інтенсивності.

Під час застосування поступової системи рубок проводяться такі види поступових рубок: рівномірно-поступові, групово-поступові та смугово-поступові.

Під час застосування суцільної системи проводяться суцільнолісосічні рубки, які за способами залежно від ширини лісосік можуть бути вузько-, середньо- та широко лісосічні. Ширина лісосік вузьколісосічних рубок становить 50 і менше метрів, середньо лісосічних – 51-100 метрів, широко лісосічних – 101-200 метрів.

Об'єктом досліджень були стиглі деревостани, що призначені у рубки головного користування державного підприємства «Ліси України» філії «Гадяцьке лісове господарство».

Встановлено, що у лісах досліджуваного підприємства застосовують переважно суцільно лісосічні рубки головного користування. До позитивних сторін суцільно лісосічних рубок можна віднести:

- проведення рубки доволі просте з точки зору механізації;
- найбільше відповідають штучному поновленню вирубок, особливо світлолюбними породами;
- забезпечують вплив не зрубаної стіни лісу на вирубках, що покращує мікроклімат на ній;
- дозволяють доволі ефективно використовувати механізми і машини на лісосічних роботах.

Недоліками суцільно лісосічних рубок можна вважати:

- створення гірших умов для природного поновлення лісу порівняно з іншими не суцільними рубками;
- можливість небажаної зміни порід;
- при проведенні рубки у різновікових насадженнях зрубуються як стиглі, так і молоді дерева;

Впродовж 2020 року у лісах філії «Гадяцьке лісове господарство» розмір лісосіки головного користування складав 82,0 га, запас вирубаної деревини – 31663 м³ (з них 13172 м³ ділової деревини, 14396 м³ – дрова, 2167 м³ – ліквід крони та 1440 м³ – гілля). Зауважимо, що у лісах Краснолуцького лісництва були проведені рубки головного користування на площі 35,0 га, маса вирубаної деревини складала 14642 м³, в Зенківськму лісництві вирубана площа становила 24,7 га та 9107 м³ деревини, в Пирятинському – 9,2 га та 3184 м³ відповідно, в Лютинському – 7,5 га та 2576 м³, в Лохвицькому – 4,0 га та 1665 м³, в Вороньківському – 1,1 га та 489 м³ відповідно.

Встановлено, що природне поновлення головної породи у домінуючих типах лісу в філії «Гадяцьке лісове господарство» фактично відсутнє. Тому на нашу думку в лісах філії «Гадяцьке ЛГ» першочергово необхідно впроваджувати лісівничі заходи, спрямовані на підвищення рівня природного поновлення головної породи, що надало б змогу в подальшому використовувати несцільні системи рубок головного користування.